

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN  
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH**

---

**VŨ NGỌC QUẾ**

**NHỮNG GIẢI PHÁP NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG  
CÔNG TÁC QUẢN LÝ BHXH BẮT BUỘC  
TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH THÁI NGUYÊN**

**Chuyên ngành: Quản lý kinh tế**

**Mã số: 60.34.04.10**

**LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ**

**Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS ĐỖ ANH TÀI**

**Thái Nguyên, 2013**

## **LỜI CAM ĐOAN**

*Tôi xin cam đoan rằng số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn là hoàn toàn trung thực và chưa hề được sử dụng để bảo vệ một học vị nào. Mọi sự giúp đỡ cho việc hoàn thành luận văn đã được ghi trong lời cảm ơn. Các thông tin, tài liệu trình bày trong luận văn đã được ghi rõ nguồn gốc.*

***Thái Nguyên, tháng 5 năm 2013***

**Tác giả luận văn**

***Vũ Ngọc Quế***

## LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình thực hiện luận văn “*Những giải pháp nâng cao chất lượng công tác quản lý BHXH bắt buộc trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên*” tôi đã nhận được sự hướng dẫn, giúp đỡ, động viên của những cá nhân và tập thể. Tôi xin bày tỏ sự cảm ơn sâu sắc nhất tới tất cả các cá nhân và tập thể đã tạo điều kiện giúp đỡ tôi trong học tập và nghiên cứu.

Trước hết, tôi xin bày tỏ sự cảm ơn đối với Ban giám hiệu nhà trường, Phòng QLĐT Sau đại học và các thầy, cô giáo Trường Đại học Kinh tế và Quản trị Kinh doanh Thái Nguyên đã tạo mọi điều kiện về tinh thần và vật chất giúp đỡ tôi hoàn thành chương trình học học tập và nghiên cứu.

Có được kết quả này tôi vô cùng biết ơn và bày tỏ lòng kính trọng sâu sắc đối với PGS. TS. Đỗ Anh Tài, người đã tận tình hướng dẫn giúp đỡ tôi hoàn thành luận văn này.

Tôi cũng xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến Bảo hiểm xã hội tỉnh Thái Nguyên và những người đã cung cấp những số liệu khách quan giúp tôi đưa ra những phân tích chính xác.

Tôi xin cảm ơn sự động viên, giúp đỡ của bạn bè, đồng nghiệp và những người thân trong gia đình đã chia sẻ những khó khăn và động viên tôi hoàn thành luận văn này.

*Thái Nguyên, tháng 5 năm 2013*

**Tác giả luận văn**

*Vũ Ngọc Quế*

# MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN .....	ii
LỜI CẢM ƠN .....	iii
MỤC LỤC .....	iv
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT .....	vii
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	viii
<b>MỞ ĐẦU</b> .....	1
1. Tính cấp thiết của vấn đề nghiên cứu .....	1
2. Mục tiêu nghiên cứu .....	3
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu của luận văn .....	3
4. Kết cấu của đề tài.....	3
<b>Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN CHUNG VỀ BHXH</b> .....	4
1.1. Tổng quan về BHXH.....	4
1.1.1. Khái niệm về BHXH .....	4
1.1.2. Các dạng BHXH.....	6
1.2. Những vấn đề cơ bản về quản lý BHXH bắt buộc .....	7
1.2.1. Chế độ BHXH.....	9
1.2.2. Tài chính của BHXH .....	10
1.2.3. Điều kiện thực hiện chế độ BHXH.....	11
1.2.4. Chức năng của BHXH.....	13
1.2.5. Vai trò ý nghĩa của BHXH .....	15
1.3. BHXH trên thế giới.....	17
1.4. Sự hình thành BHXH tại Việt Nam.....	19
1.4.1. Quan điểm về BHXH của Đảng và Nhà nước ta.....	22
<b>Chương 2: PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU</b> .....	31
2.1. Phương pháp nghiên cứu .....	31
2.1.1. Phương pháp chọn điểm nghiên cứu .....	31
2.1.2. Phương pháp thu thập thông tin.....	31

2.1.3. Phương pháp tổng hợp thông tin .....	31
2.1.4. Phương pháp phân tích thông tin.....	31
2.2. Hệ thống chỉ tiêu nghiên cứu.....	31
2.2.1. Tổng hợp lao động và số thu BHXH các năm.....	31
2.2.2. Tổng hợp cơ cấu tham gia BHXH của các loại hình lao động.....	32
<b>Chương 3: THỰC TRẠNG QUẢN LÝ BHXH BẮT BUỘC TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH THÁI NGUYÊN GIAI ĐOẠN 2008 - 2012.....</b>	<b>33</b>
3.1. Khái quát về cơ quan BHXH tỉnh Thái Nguyên .....	33
3.2. Thực trạng công tác quản lý BHXH bắt buộc trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên..	37
3.2.1. Quy trình quản lý thu, nộp BHXH .....	37
3.2.2. Quản lý đối tượng tham gia BHXH.....	42
3.2.3. Quản lý tiền lương làm căn cứ đóng BHXH .....	47
3.2.4. Quản lý phương thức đóng và mức đóng BHXH.....	49
3.2.5. Công tác thanh tra, kiểm tra trong quản lý thu BHXH.....	50
3.3. Đánh giá công tác quản lý BHXH bắt buộc trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên...	51
3.3.1. Những kết quả đạt được.....	51
3.3.2. Những tồn tại, hạn chế và nguyên nhân .....	57
3.4. Kinh nghiệm quản lý thu BHXH trên địa bàn một số tỉnh ở nước ta...	63
3.4.1. Kinh nghiệm quản lý thu BHXH trên địa bàn tỉnh Sơn La và thành Phố Đà Nẵng .....	63
3.4.2. Những bài học rút ra từ kinh nghiệm quản lý thu của các tỉnh bạn cho BHXH tỉnh Thái Nguyên .....	67
<b>Chương 4: NHỮNG GIẢI PHÁP NHẪM HOÀN THIỆN VÀ NÂNG CAO CÔNG TÁC QUẢN LÝ BHXH BẮT BUỘC TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH THÁI NGUYÊN.....</b>	<b>68</b>
4.1. Định hướng hoàn thiện công tác quản lý BHXH bắt buộc của toàn ngành....	68
4.2. Các giải pháp nâng cao chất lượng công tác quản lý BHXH bắt buộc trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên.....	72
4.2.1. Mở rộng phạm vi đối tượng tham gia BHXH để tăng thu trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên.....	72

4.2.2. Quy định rõ việc trích nộp BHXH theo tỷ lệ nào đó trên tổng thu nhập của người lao động thay vì theo mức lương cơ bản như hiện nay .....	75
4.2.3. Các giải pháp thu hồi nợ đọng BHXH .....	77
4.2.4. Có cơ chế phối kết hợp chặt chẽ giữa cơ quan BHXH với cơ quan thuế cùng quản lý doanh nghiệp .....	80
4.2.5. Quy định mức phạt vi phạm pháp luật về BHXH thật nặng để NLĐ và người SDLĐ đều phải chấp hành những quy định về BHXH, vừa tạo được sự răn đe, vừa tạo nên tính chấp hành đối với các đối tượng tham gia BHXH .....	82
4.2.6. Tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra, giám sát đối với công tác quản lý BHXH bắt buộc .....	82
4.3. Các điều kiện thực hiện giải pháp đề xuất.....	85
<b>KẾT LUẬN</b> .....	91
<b>DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO</b> .....	93

## DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

1. BHXH : Bảo hiểm xã hội
2. DNNN : Doanh nghiệp Nhà nước
3. DN : Doanh nghiệp
4. BHYT : Bảo hiểm y tế
5. NLĐ : Người lao động
6. SDLĐ : Sử dụng lao động
7. HTX : Hợp tác xã
8. HCSN : Hành chính sự nghiệp
9. NSNN : Ngân sách nhà nước
10. TBXH : Thương binh xã hội
11. QH : Quốc hội
12. BHTN : Bảo hiểm thất nghiệp

## DANH MỤC CÁC BẢNG, SƠ ĐỒ

Bảng 3.1. Quản lý đối tượng tham gia BHXH giai đoạn năm 2008-2012 .....	44
Bảng 3.2: Tốc độ tăng lao động đóng BHXH giai đoạn 2008 - 2012 tại tỉnh Thái Nguyên.....	45
Bảng 3.3: Tổng hợp kết quả rà soát đối tượng tham gia BHXH trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên tính đến thời điểm ngày 31 tháng 12 năm 2012	46
Bảng 3.4. Tổng hợp quỹ tiền lương đóng BHXH.....	47
Bảng 3.5. Kết quả thu BHXH tại BHXH tỉnh Thái Nguyên (2008- 2012) ....	52
Bảng 3.6. Kết quả thu BHXH theo khối loại hình doanh nghiệp .....	54
Bảng 3.7. Tình hình nợ đọng BHXH từ năm 2008 - 2012 .....	55
Bảng 3.8. Tốc độ tăng giảm liên hoàn tỷ lệ nợ đọng BHXH.....	55
Bảng 3.9. Lãi phạt chậm đóng BHXH và lãi suất cho vay của Ngân hàng công thương tỉnh Thái Nguyên.....	60
Sơ đồ 3.1: Tổ chức bộ máy BHXH tỉnh Thái Nguyên .....	34
Sơ đồ 3.2 Sơ đồ bộ máy quản lý thu tại BHXH tỉnh Thái Nguyên .....	38
Sơ đồ 3.3. Quy trình thu BHXH tại tỉnh Thái nguyên .....	41



## MỞ ĐẦU

### 1. Tính cấp thiết của vấn đề nghiên cứu

Bảo hiểm xã hội (BHXH) là một chính sách xã hội lớn của Đảng và Nhà nước ta. Nó mang trong mình bản chất nhân văn sâu sắc vì cuộc sống an bình, hạnh phúc của con người. Trong suốt cuộc đời, mỗi con người sinh ra, lớn lên, trưởng thành bình thường đều trải qua một quá trình lao động để nuôi sống gia đình mình và đóng góp một phần vào sự phát triển chung của xã hội. Tham gia BHXH là sự bảo đảm thay thế hoặc bù đắp một phần thu nhập của người lao động khi họ bị giảm hoặc mất thu nhập do ốm đau, thai sản, tai nạn lao động, bệnh nghề nghiệp, thất nghiệp, hết tuổi lao động hoặc qua đời.

Ngay từ khi mới thành lập nước Việt Nam dân chủ cộng hòa, Đảng và Bác Hồ đã đặc biệt quan tâm đến công tác BHXH. Chính phủ đã ban hành các sắc lệnh về chính sách BHXH, và sau đó là Điều lệ tạm thời quy định các chế độ BHXH đối với công nhân, viên chức nhà nước, lực lượng vũ trang. Chính sách BHXH ban hành đã kịp thời và phù hợp với từng giai đoạn cách mạng, đáp ứng nhiệm vụ cách mạng cho từng thời kỳ, đồng thời đảm bảo nguyên tắc hưởng thụ theo cống hiến có tính đến sự ưu đãi cho người lao động cùng đồng đạo các tầng lớp nhân dân. Qua nhiều lần ban hành, sửa đổi, bổ sung cho phù hợp với điều kiện kinh tế, chính trị xã hội của từng thời kỳ, chính sách BHXH ở nước ta đã đạt được những kết quả to lớn trong việc ổn định đời sống cho hàng triệu người lao động.

Cùng với sự đổi mới của đất nước, trong 17 năm qua ngành BHXH Việt Nam đã vượt qua nhiều khó khăn, thử thách, tổ chức thực hiện tốt chính sách BHXH, khẳng định tính đúng đắn và hiệu quả của chủ trương đổi mới chính sách BHXH của Đảng và Nhà nước trong nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa. Với chức năng nhiệm vụ được giao, BHXH Việt Nam luôn hướng vào các mục tiêu chủ yếu sau:

Từng bước mở rộng đối tượng tham gia BHXH, BHYT ở mọi thành phần kinh tế, tiến tới thực hiện mục tiêu BHXH cho mọi người lao động và BHYT toàn dân như Nghị quyết Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ VIII và IX đã đề ra.

Giải quyết đúng chế độ chính sách, chi trả kịp thời đầy đủ các chế độ BHXH cho người lao động; đảm bảo quyền lợi về khám chữa bệnh cho người tham gia BHYT.

Cải cách thủ tục hành chính, ứng dụng công nghệ thông tin, đổi mới quy trình làm việc, tạo điều kiện thuận lợi nhất cho người lao động và nhân dân khi tham gia BHXH, BHYT.

Xây dựng, kiện toàn tổ chức bộ máy; nâng cao năng lực chỉ đạo và tổ chức thực hiện của đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức, nhất là trình độ chuyên môn và ý thức, trách nhiệm phục vụ nhân dân.

Nhiệm vụ thu BHXH, BHYT được toàn ngành xác định là đầu vào hết sức quan trọng để hình thành và phát triển quỹ BHXH, BHYT đáp ứng được khả năng chi trả các chế độ BHXH.

Trong những năm qua tài chính ngành BHXH Việt Nam đã được đánh giá ổn định, nhưng theo dự báo có thể sẽ mất cân đối trong những năm tiếp theo do xu hướng tuổi thọ của người lao động ngày càng nâng cao, tỷ lệ thu BHXH còn thấp...do đó cần những giải pháp để khắc phục những khó khăn, vướng mắc trong công tác quản lý BHXH bắt buộc. Là người cán bộ trực tiếp thực hiện công tác BHXH, với mong muốn nghiên cứu thực trạng công tác quản lý BHXH bắt buộc trên địa bàn đồng thời đề xuất, đóng góp một số kiến nghị, giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả thực hiện trong thời gian tới, vì vậy tôi lựa chọn đề tài: "**Những giải pháp nâng cao chất lượng công tác quản lý BHXH bắt buộc trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên**" làm luận văn tốt nghiệp của mình.